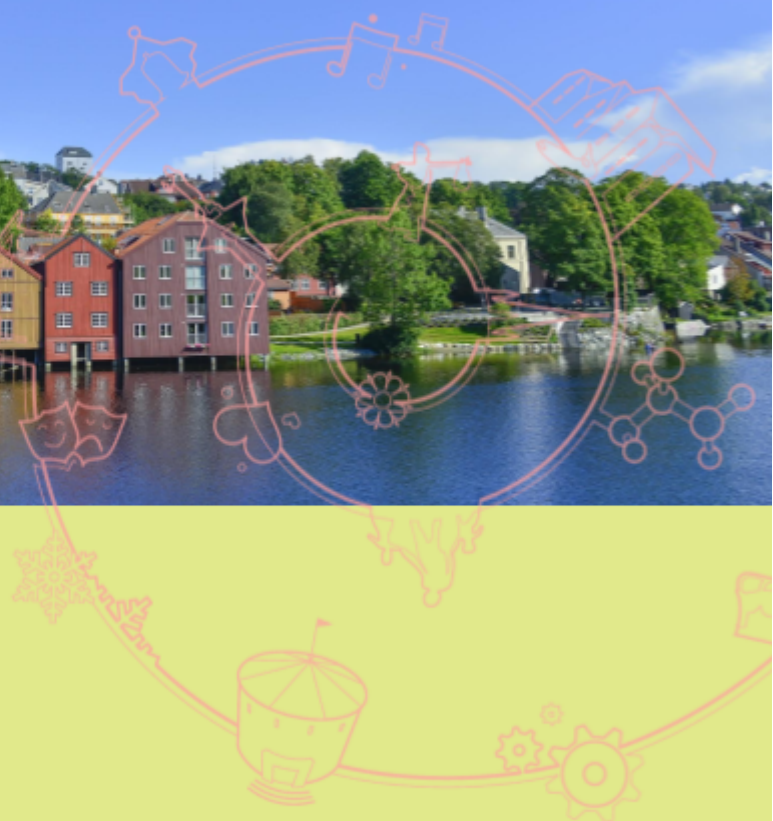
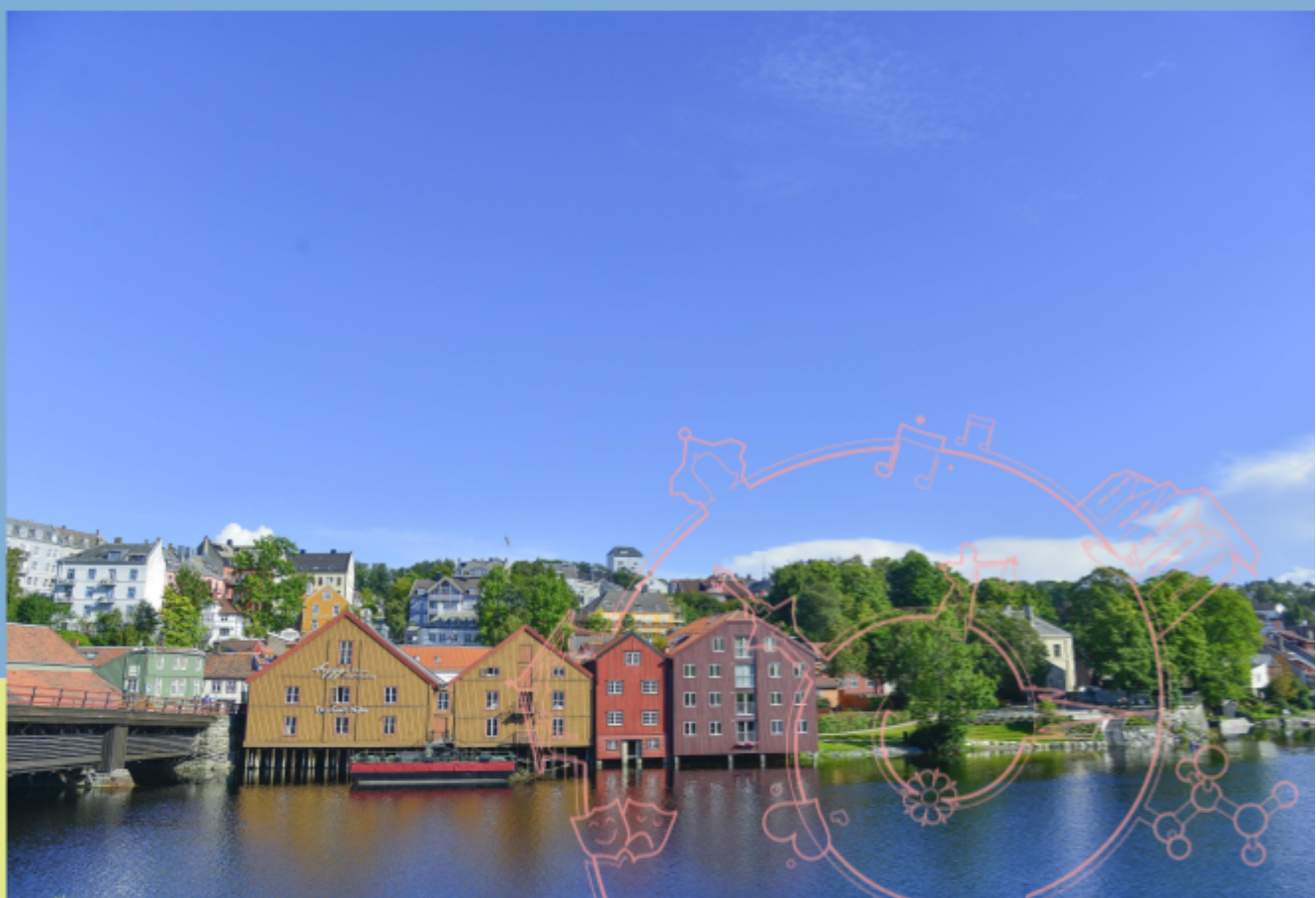

TRONDHEIM KOMMUNE

Trondheim kommunerevisjon

Årsbrev - Regnskapsrevisjonen 2020

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	4
Lov og forskriftsendringer	4
Forenklede etterlevelseskontroller	4
2 Revisjonsutførelsen - 2020	5
2.1 Etterlevelseskontroller 2020	5
3 Korreksjoner av årsregnskap 2020 / intern kontroll	6
3.1 Pensjonsmidler/pensjonsforpliktelser 2020	6
3.2 Startlån og behandling av mottatt avdrag	7
3.3 Overføring fra drift til investeringsregnskap	7
3.4 Revisjonens vurdering	7
4 Løpende bankavstemminger - bruk av dokumentasjonsverktøyet Balancer	9
5 Drift/innkjøp	10
5.1 Svakheter i regnskapssystemet Lift	10
Endring av bankkontonummer	10
Feil i Lift - oppfølging av tidligere års feil	10
5.2 Avstemming leverandører	10
5.3 Bilagsdokumentasjon	11
Sensitiv informasjon	11
Dokumentasjon av balanseposter - endringsmeldinger i etterkant av utført arbeid	11
5.4 Velferdssystemet for sosiale utbetalinger	12
5.5 Barnevernsystemet Acos	12
5.6 Utgående merverdiavgift Trondheim Parkering	13
5.7 Anleggsregister	13
5.8 Tilleggsarbeider	13

6 Lønnsområdet	15
6.1 Avstemming av balansekonti	15
6.2 Avstemming av balansekonti for krav på sykepenger og foreldrepenger	15
7 Innhold i årsberetningen - kommuneloven § 14-7	16
Vurderinger vedr. 2020-rapporteringen	16
Veien framover	16
8 Avslutning	17

1 Innledning

Revisjonen av Trondheim kommunes årsoppgjørsdokumenter 2020 ble avsluttet den 15.4.2021, og revisjonsberetningen ble sendt samme dag.

Lov og forskriftsendringer

I forbindelse ny kommunelov og ny forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. ble det fastsatt endringer som førte til endringer i kommunens rapportering for 2020. Spesielt gjaldt dette opplegg for avslutning av kommuneregnskapet, regnskapsoppstillinger, noteinformasjon og redegjørelser i årsberetningen. En annen endring var rapportering av konsolidert årsregnskap, der to kommunale foretak inngikk i konsolideringen og rapporteringen. Fristen for ferdigstilling av kommuneregnskapet ble forlenget med en uke, fra 15. februar til 22. februar.

Forenklete etterlevelseskontroller

Innholdet i lovbestemt regnskapsrevisjon er utvidet ved at «forenklet etterlevelserevisjon med økonomiforvaltningen» er innført som en obligatorisk del, og at revisor skal avgi en egen uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen. Rapporten skal avgis med moderat sikkerhet. Jf. kommunelovens § 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om vesentlige budsjettavvik. Denne uttalelsen skal ikke bare omhandle vesentlige avvik fra budsjettets talldel, men skal i tillegg omfatte vesentlige forhold som ikke har budsjettgjennomføring, samt vesentlige mangler i gjennomføringen av "vedtaks-premisser". Uttalelsen om vesentlige mangler ved gjennomføringen gis med moderat sikkerhet, jf kommunelovens § 24-8, Innhold i revisjonsberetningen. Kontrollen utføres i samsvar med RSK 302 Forenklet etterlevelseskontroll med vesentlige budsjettavvik.

2 Revisjonsutførelsen - 2020

Vår hovedoppgave er å uttale oss om årsregnskapet, de lov- og forskriftspliktige opplysningene i årsrapporten/finansrapporten om årsregnskapet, om disponeringer er i henhold til budsjettvedtak og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett. I tillegg er det revisjonens oppgave innenfor god kommunal revisjonsskikk å gjennomgå formuesforvaltningen og den interne økonomiske kontrollen, deriblant å vurdere om kommunens ledelse har oppfylt plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Det understrekes at svakheter i rapporterings- og regnskapssystemet og den interne kontrollen kan medføre feilaktig rapportering, misligheter og uregelmessigheter som våre normale tester og kontroller ikke nødvendigvis avdekker.

Uavhengig revisors beretning for 2020 var en såkalt «normalberetning». Det vil si at revisjonen ikke har avdekket og påvist vesentlige feil og mangler i årsregnskapet eller kommunens øvrige rapportering. Vi har ved våre kontrolltester og vurdering av kommunens interne kontrollsystemer ikke avdekket svakheter av vesentlig betydning. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet. Med vesentlige svakheter i kommunens interne kontrollsystemer, menes vesentlige feil og mangler som ikke løpende avdekkes av administrasjonens egne rutiner og systemer. Selv om vi også i 2020 har avgitt en normalberetning, er det flere forhold vi anser som forbedringsområder og ønsker å henlede oppmerksomheten på. Dette gjøres i denne rapporten og de tre etterlevelseskontrollene som er utarbeidet i forbindelse med revisjonen i 2020. Denne revisjonsrapporten er vurdert og definert som en såkalt «ikke nummerert» rapportering i henhold til kommunelovens § 24-7, skriftlige påpekninger fra regnskapsrevisor.

2.1 Etterlevelseskontroller 2020

I forbindelse med kartlegging og testing av større rutiner og systemer knyttet til kommunens økonomiforvaltning, er enkelte revisjonskontroller organisert som en forenklet etterlevelseskontroll.

I 2020 har vi gjennomført følgende etterlevelseskontroller vedrørende økonomiforvaltningen:

- Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse i økonomiforvaltningen - **selvkost plan- og bygningsområdet**
- Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse i økonomiforvaltningen - **lagring av regnskapsinformasjon**
- Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse i økonomiforvaltningen - **finansrutiner**.

Samtlige kontroller er rapportert etter standarden RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen.

3 Korreksjoner av årsregnskap 2020 / intern kontroll

Årsregnskapet for 2020 ble etter innspill fra revisjonen korrigert for en del vesentlige beløp på ulike områder. Vi har vurdert at korreksjonene har relasjon til mangler i administrasjonens interne kontroll vedrørende kvalitetssikring og vurdering av regnskapet.

3.1 Pensjonsmidler/pensjonsforpliktelser 2020

Området pensjoner inneholdt i årsregnskapet avlagt den 22.02.2021 to vesentlige feil i balansen. Pensjonsforpliktelser var overvurdert med ca 606 mill kroner, hvorav det meste – ca 507 mill kroner - var feilberegnet og feilpostert arbeidsgiveravgift av nettoforpliktelsen, men også andre feil vedrørende Klæbu og «gamle Trondheim Parkering».

Feilberegnet arbeidsgiveravgift skyldtes feil bruk av fortegn i administrasjonens regneark. Feilen ble forstørret ved at den feil beregnede tallstørrelsen så ble postert feil vei, til kredit i stedet for til debet.

Posten pensjonsmidler var overvurdert, med ca 75 mill kroner. Feilen skyldtes en post vedrørende Trondheim Parkering.

Feilene ble korrigert mot kapitalkontoen den 8. april 2021.

Hovedårsaken til at regnskapet for 2020 inneholdt såpass store feil på området pensjoner, er etter vår mening manglende internkontroll (avstemming) av pensjonspostene i årsregnskapet. Administrasjonen bør opprette en rutine for dokumentert avstemming av disse balansepostene. Postene må avstemmes mot summen av de mottatte aktuarberegninger fra de tre pensjonsselskapene TKP, KLP og SPK. Dette vil vanligvis være det relevante avstemmingsgrunnlaget. Imidlertid må det i tillegg vurderes om det foreligger spesielle forhold, som medfører at de tre aktuarberegningene ikke gir et fullstendig avstemmingsgrunnlag. Et eksempel på dette var pensjonspostene fra det tidligere Trondheim Parkering KF i årsregnskap 2019. Disse pensjonspostene var ikke medtatt i aktuarberegningene for Trondheim kommune for 2019, men ble tatt inn i årsregnskap 2019 med de tall som forelå for Trondheim Parkering pr 30.04.2019. Da ble det nødvendig å hensynta disse postene spesielt, ved avstemmingen av bokførte poster mot de tre aktuarberegninger for 2019.

For balanseposten “aktivert premieavvik” vil den relevante avstemmingsdokumentasjonen bestå av administrasjonens egne regneark.

Revisjonen vil foreslå at den relevante dokumentasjonen på området pensjoner blir arkivert samlet i årsmapper, som deles med revisjonen. Arkivering i Balanser vil bli unødvendig arbeidskrevende og også lite oversiktlig, da området består av et stort antall enkeltkonti som systematisk summeres opp til regnskapsposter etter gitte kriterier. Avstemminger må skje på sumnivå, men samtidig slik at alle enkeltkonti fremgår. Dette egner seg best for lagring i egne avstemmingsmapper.

Pensjonsområdet er litt teknisk, og det er mange og store tall å forholde seg til, slik at feilene kan bli store når de slipper gjennom kontrollen. Da blir det ekstra viktig med en god rutinemessig

internkontroll etter slutførte posteringer. Revisjonen forventer at slik dokumentert avstemmingskontroll er på plass ved neste årsoppgjør 2021.

3.2 Startlån og behandling av mottatt avdrag

Revisjonens gjennomgang viste at det var mottatt avdrag fra låntakere på til sammen 150 mill kroner i 2020. Kommunens betalte avdrag til Husbanken i forhold til kommunens innlån vedrørende startlånordningen var bokført til 114 mill kroner.

Fra 2020 har kommuner en generell adgang til å «reutlåne» (låne ut igjen) startlån som nedbetales ekstraordinært. Fra 2020 krever Husbanken at innbetalinger på startlån til kommuner kun kan benyttes til startlånsordningen. Revisjonen stilte spørsmål om hvordan avviket på 36,6 mill kroner var behandlet, da vi observerte at midlene ikke var avsatt til bundne investeringsfond vedrørende startlånsordningen. Revisjonen har oppfattet at ubrukte mottatte avdrag avsettes til et «øremerket» bundet investeringsfond, relatert til ordningen.

Den 8. april ble forholdet korrigert ved at 36,6 mill kroner er avsatt til bundne investeringsfond, øremerket for startlånsordningen.

3.3 Overføring fra drift til investeringsregnskap

Revisjonen observerte at 9 mill kroner var bokført to ganger fra drift til finansiering av investeringsregnskapet. Posteringen gjaldt finansiering av EK-innskudd. Det viste seg at to personer på Regnskapstjenesten hadde bokført samme posteringen.

Den 8. april 2021 ble en av posteringene korrigert ved tilbakeføring.

3.4 Revisjonens vurdering

De nevnte områdene har etter vår vurdering en fellesnevner: manglende intern kvalitetssikring av områdene før regnskapet avsluttes. Når det gjelder pensjonsmidler og forpliktelser hadde disse ingen resultatmessige konsekvenser, men vi stiller likevel spørsmål ved at så vesentlige avvik mellom kommunens balanse og aktuarberegningene ikke ble avdekket omgående.

Når det gjelder startlån, ble det fra finans uttrykt at 36,6 mill kroner var «reutlånt», og note 10 justert. Uttalelsen strider noe med note 0.2 til årsregnskapet som uttrykker følgende:

«I investeringsregnskapet regnskapsføres både avdrag Trondheim kommune betaler på sin gjeld til Husbanken og de avdragene som låntakere betaler til Trondheim kommune. I tillegg til ordinære avdrag mottar Trondheim kommune betydelige beløp knyttet til innfrielse av slike lån. Normalt legger vi til grunn at en krone inn i avdrag skal være lik en krone ut i avdrag».

Revisjonen har gjennomgått posteringer, og finner ikke at innbetalinger av mottatte avdrag er lånt ut på nytt. Den 8.4.2021 ble det gjort en korleksjon ved at 36,6 mill kroner ble avsatt til fond. Posteringen bekrefter revisjonens vurdering i forhold til at midlene ikke er lånt ut på nytt. I slutfasen av endelig korrigert årsregnskap synes det som om note 10 er feil angående setningen «Når det gjelder startlån så representerer avviket mellom mottatte og betalte avdrag nye videreutlån til startlån i 2020». Note 10 er ikke blitt korrigert.

Tilfellet der to personer på samme enhet hver for seg har bokført den samme posteringen er noe oppsiktsvekkende, og spesielt med tanke på at dette ikke ble avdekket internt. Den direkte

årsakssammenhengen er ukjent for revisjonen, men tilfellet indikerer svakheter i intern kommunikasjon og manglende intern kvalitetssikring.

4 Løpende bankavstemminger - bruk av dokumentasjonsverktøyet Balancer

Det foreligger dokumentert bankavstemming for alle bankkonti per 31.12.2020 med tilfredsstillende dokumentasjon i Balancer. Når det gjelder avstemming av bankkonti gjennom året, blir de fleste bankkonti dokumentert avstemt i Balancer etter syklus som er satt opp i 2019. Men for noen få viktige bankkonti er det fortsatt ikke dokumentert avstemming i forhold til syklus som er satt opp.

Viser eksempel på manglende løpende avstemming i dokumentasjonsverktøyet i Balancer i 2020.

- Konto 2103201302 Acos Remittering (månedlig avstemming)
- Konto 2103207016 Tidsinnskudd TTK (kvartalsvis avstemming)
- Konto 21032035XX Konti tilknyttet Trondheim Parkering (månedlig avstemming).

Når det gjelder bankkonti tilhørende barnevernssystemet Acos har de vært på etterskudd med avstemming. Per 31.12.2020 er det et mindre avvik mellom hovedbokskonto bank og bankkontoen.

Konto for tidsinnskudd TTK er ikke dokumentert avstemt kvartalsvis.

Det er ti bankkonti tilknyttet Trondheim Parkering. Alle de ti bankkontiene er dokumentert avstemt per 31.12.2020. Bankkontiene er ikke dokumentert avstemt gjennom året i Balancer.

Revisjonen mener det er viktig at kommunens bankkonti blir løpende avstemt gjennom året og dokumentert i Balancer. Manglende bankavstemminger innebærer risiko for feil i årsregnskapet, samt at risikoen for at bankkonti kan misbrukes øker.

5 Drift/innkjøp

5.1 Svakheter i regnskapssystemet Lift

Endring av bankkontonummer

Kommunerevisjonen har tidligere tatt opp at ansatte uten adgang til å opprette leverandører, kan endre bankkontonummer på leverandører når de er inne og utfører endringer i adresser osv på en leverandør. En glipp i oppsettet medførte at ikke bare personer med rollene "diflevreg" eller "windeflev", som antatt, kunne gjøre endringer i bankkontonummer.

Vi har fått en statusoversikt fra tjenesteforvalterne over tiltak som er tenkt gjennomført for å få en løsning på dette. Slik vi forstår det er dette satt i bestilling hos leverandøren. Planen er i hovedsak å legge begrensninger på rollene superbrukertilgang innkjøp og sentral regnskapsrolle. Vi ber om tilbakemelding på hvilken løsning som er valgt, og hvordan dette har fungert.

Feil i Lift - oppfølging av tidligere års feil

Revisjonen har i tidligere årsbrev påpekt feil i regnskapssystemet Lift. Enkelte av feilene var forventet utbedret ved oppgradering til versjon M7.

Dette gjelder blant annet:

- Opplasting store regneark: Store bilag over 100 linjer har blitt avbrutt, men likevel blitt postert, med risiko for dobbel bokføring. TietoEvry har laget en rapport som avslører duplikate bilag. Denne kjøres jevnlig. Det er ifølge tjenesteforvalter i kommunen, ikke funnet duplikate bilag i 2020 og så langt i 2021. Systemleverandøren har ikke klart å finne til årsaken til problemet, og feilen er ikke rettet i versjon M7. Feilen er fortsatt under oppfølging.
- Inngående faktura blir postert med momskode uten at bilaget er blitt postert mot momskonti. Det har vært kjørt en rapport hver uke som skal avsløre om det er avvik, det vil si bilag med momskode hvor det ikke er beregnet moms. Dersom rapporten avslørte slike bilag skulle melding sendes til TietoEvry, og bilaget rettes opp. Leverandøren mener avvikene skyldes brukerfeil ved at bruker ikke går ut av feltet for momskode etter at dette er endret. Feilen er derfor nå lukket, og den kommer ikke til å bli meldt inn på nytt. Vi har fått opplyst at feilen oppstår ca 2-3 ganger per måned. Rapporten vil fortsatt bli kjørt for å fange opp eventuell feil.
- En ny kritisk feil har oppstått ved at søkebegrepene forsvinner underveis når rapport kjøres. Feilen er meldt inn som sak i portalen Service Now. Vi har fått opplyst at leverandøren vil ha en løsning på dette på plass 3. kvartal 2021. Saken er fortsatt åpen.

5.2 Avstemming leverandører

I vårt unummererte brev for 2019 foreslo vi å innhente kontoutdrag fra et utvalg store leverandører for avstemming mot egen leverandørreskontro. Videre at "åpen postliste leverandører" bør gjennomgås med hensyn til ryddighet, alder og forfallstidspunkt og at

leverandører med debetsaldi sjekkes med hensyn til at det ikke skyldes manglende postering av fakturaer eller dobbeltbetalinger.

Vi fikk tilbakemelding på at administrasjonen var enig i at det bør tas en gjennomgang av leverandører med debetsaldo og åpen postliste for leverandører. Videre at det er innført ny rutine for avstemming på leverandørgjeld hvert halvår. Første avstemming 30.06.2020. Rutine for avstemming skulle ligge i Kvaliteket innen 31.08.2020. Den skulle også inneholde rutiner for å be om kontoutdrag og sjekke debetsaldi.

Vi fikk i løpet av høsten 2020 tilbakemelding på at rutinene ikke hadde blitt gjennomført etter den tidsplan som først var lagt.

I forbindelse med årsrevisjonen fant vi bare en dokumentert avstemming på leverandørgjeld i Balancer - en avstemming av leverandørgjeld mot hovedbok. På bakgrunn av dette tok vi selv ut leverandørliste for gjennomgang. Vi plukket da ut 10 større leverandører som var forfalt med over 43 dager og 4 leverandører med ikke ubetydelige debetsaldi. Vi forespurte Regnskapstjenesten om riktigheten av disse. Dette fikk vi raskt og greit svar på. Vi fikk da også tilbakemelding på at rutiner for avstemming av kontoutdrag dessverre ikke kom godt nok i gang i 2020.

Vi ber om oppdatert status på hva som kan forventes i 2021.

5.3 Bilagsdokumentasjon

Sensitiv informasjon

Acos leverandørgjeld konto 232.080.1300 er avstemt i kommunens dokumentasjonsverktøy Balancer. Som dokumentasjon på anordnet beløp ligger liste med fullt navn på personer som har fått utbetaling i 2021, hvor beløpet er anordnet til 2020. Listene gir god dokumentasjon på anordnede beløp, men navn på personer bør sladdes.

Det er også eksempler på sensitive personopplysninger på konto 232.080.1029 Anordning påløpte utgifter. Anordninger vedrørende Barne- og familietjenesten er dokumentert med lister fra systemet som gir opplysninger om navn.

Ytterligere et eksempel gjelder inngående faktura vedrørende rettsforlik bokført på ansvar fellesformål Barne- og familietjenesten, der vedlegget til fakturaen angir det aktuelle barnets navn.

Dokumentasjon av balanseposter - endringsmeldinger i etterkant av utført arbeid

På interimskonto 232.080.1029 Anordning påløpte utgifter har Kommunalteknikk anordnet utgifter vedrørende renovering av vannledninger med om lag 11 millioner kroner. I tekstfeltet på bilaget vises det til endringsmeldinger, men disse var ikke vedlagt regnskapet. Det forelå heller ingen inngående faktura fra leverandøren per første halvdel av mars 2021.

Etterspurt dokumentasjon viser at endringsmeldinger er utstedt i 2021. På spørsmål svarer prosjektleder ved Kommunalteknikk at arbeidene ble ferdigstilt i desember 2020, og dette er årsaken til anordningen til regnskapsåret 2020. Det ble også opplyst at det har tatt tid å få endringsmeldingene underveis fra entreprenøren, og det vises til purringer referert i

byggemøterefater. Kommunalteknikk tilbød også bilder av anlegget som viser at arbeidene er utført.

Revisjonen oppsummerer at regnskapsåret 2020 er riktig periode for bokføring, men mener det er uheldig at bestillingen av arbeidene er utstedt i etterkant av at arbeidene var ferdigstilt. Dette anses som en svikt i rutinene med at bestillingen skal være formelt godkjent i forkant av utførelsen. Vi ber om tilbakemelding på hvilke tiltak Trondheim kommune kan iverksette overfor entreprenørene i slike tilfeller.

Revisjonens vurdering av dokumentasjon av interimskonti forøvrig, er at denne er forbedret etter at Regnskapstjenesten kvalitetssikrer dokumentasjonen som kommer fra enhetene.

5.4 Velferdssystemet for sosiale utbetalinger

Revisjonen er tilfreds med at Regnskapstjenesten har fått på plass rutiner for avstemming mellom sosialhjelpssystemet (forsystem) og regnskapssystemet (hovedbok).

Når det gjelder tidligere påpekte svakheter i den interne kontrollen i forbindelse med vedtak, er det ikke gjort endringer i rutinene. Delegasjonene til saksbehandlere i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV går fram av delegasjonsreglementet. Mange av saksbehandlerne har vide fullmakter tilsvarende nivå 3, som innebærer at saksbehandler i prinsippet kan godkjenne egne vedtak opp til normer samt vedtak som går ut over fastsatte livsoppholdsnormer og standarder for husleie, samt tilleggsytelser opp til 25.000 kroner. Det er høy grad av skjønnsutøvelse for vedtak om sosiale utbetalinger. Vi har fått opplyst at det skjer kvalitetssikring i enkelte saker selv om det ikke er spor av dette i systemet. Dette vil si at rutinen og systemet ikke krever at vedtakene blir fattet etter prinsippet "fire øyne".

Sentralt behandlingskontor (SBK) gjør riktignok den formelle godkjenningen. Dette er imidlertid kun en teknisk godkjenning, og ingen etterprøving av vedtakene. Ansatte ved SBK har ikke funksjon som overordnet ansatte ved sosialtjenesten. SBK kontrollerer vedtaket mot registrerte opplysninger i velferdssystemet med hensyn til faktorer som mottaker, kontonummer, vedtaksperiode, beløp, hjemler. Vi vurderer at selv om det er etablert noen kontrolltiltak som kan virke forebyggende, er det en iboende risiko for at bevisste feil kan skje når en utgift knyttet til et vedtak ikke blir anvist av en overordnet, slik det for eksempel gjøres på en inngående faktura. Dette er et prinsippbrudd for god intern kontroll vedrørende utgifter i en kommune, hvor utgiftene skal anvises av en overordnet eller en som enhetsleder har gitt budsjettansvar.

5.5 Barnevernssystemet Acos

Revisjonen er tilfreds med at Regnskapstjenesten har fått på plass rutiner for avstemming mellom barnevernssystemet (forsystem) og regnskapssystemet (hovedbok).

Når det gjelder tidligere påpekte feil med doble og delvise innlesinger fra barnevernssystemet til regnskap, er disse feilene blitt rettet i løpet av 2020. Ved utgangen av regnskapsåret var det ingen avvik mellom forsystem og hovedbok.

Fagenhet for oppvekst og utdanning er systemadministrator i kommunen, og kan opprette nye brukere, fjerne og endre tilgangsrettighetene til systemet. Fagenheten har tidligere opplyst at det er omlag 1300 brukere eller aktive identer i systemet og opp mot 700 aktive ansatte. Barnevernssystemet er gammelt og har i flere år vært klart for utskifting. Det er krevende å få

tilfredsstillende oversikt over hvilke personer som har hvilke tilganger da det kobles mot funksjonskoder og en person er koblet mot flere funksjonskoder. Noen ansatte har flere identer fordi styringstilgangen i systemet ikke er fleksibel. Revisjonen har innhentet lister over alle personer med roller som systemansvarlig, superbruker og godkjenner i 2020. Listene må bearbeides manuelt av systemansvarlig før revisjonen mottar disse. På grunn av mangler i systemet er det vanskelig for revisjonen å få en full oversikt over roller og tilgangsrettigheter.

Ifølge ny systemansvarlig/tjenesteforvalter på barnevernssystemet, er det behov for etablering av rutiner for kontroller/gjennomgang av fortsatt behov for tilganger. Det er også behov for gjennomgang av brukere som ikke er aktive, men som det ikke er sendt slettemelding på av enhetene.

5.6 Utgående merverdiavgift Trondheim Parkering

Trondheim kommune tar inn utgående merverdiavgift i forbindelse med inntekter fra Trondheim Parkering manuelt. Dette betyr at at denne utgående momsen ikke kan tas ut fra avgiftskodene i LIFT. Vi oppfatter at bokføringsloven og bokføringsforskriften (§3-1.8) krever at all moms skal kunne tas ut via avgiftskodene i hovedbokssystemet, noe som ikke er tilfelle slik det er satt opp nå. Vi ber derfor om at administrasjonen undersøker mulighetene i 2021 mht å få dette i orden.

5.7 Anleggsregister

Vi har i flere år tatt opp i brev behovet for endringer i rutinene omkring aktivering i balansen. I løpet av 2020 fikk vi tilbakemelding fra Regnskapstjenesten på at automatisk overføring fra prosjekt til anlegg ikke ville bli gjennomført. I stedet ville det bli foretatt manuell registrering i anleggsverdiregnskapet i LIFT samme år som investeringen er bokført i investeringsregnskapet i LIFT. På denne måten unngår man den kompliserte rutinen med manuell, samlet frem- og tilbakeføring rett i hovedbok av det som er ført i årets investeringsregnskap.

Kommunerevisjonen mener dette kan være en god løsning. I 2020 har man gjennomført dette med registrering i anleggsverdiregnskapet i slutten av januar/begynnelsen av februar 2021. Året 2020 ble litt spesielt siden man måtte registrere investeringer gjort både i 2019 og 2020, samtidig som den samlede aktiveringen for 2019 i hovedbok ble tilbakeført.

Vi har konstatert at sum innmeldte aktiveringer for 2019 og 2020 ikke stemmer med det som er innmeldt for registrering i anleggsverdiregnskapet for 2019 og 2020. Ut fra det vi kan forstå skal dette stemme, hvis man korrigerer for anlegg som av en eller annen grunn ikke er aktiveringsverdige. For å sikre at dette blir riktig foreslår vi at det settes opp en avstemming.

5.8 Tilleggsarbeider

I forbindelse revisjonen for 2020 har vi sett på dokumentasjon og rutiner rundt tilleggsarbeider. Vi foretok en gjennomgang av prosjekter de to siste årene. Vi plukket ut prosjekter med prosentvis og nominelt store tilleggsarbeider. Av disse prosjektene valgte vi ut 17 prosjekter for stikkprøver. Vi har kontrollert om:

- inngående fakturaer er attestert og anvist
- endringsmeldingene er vedlagt og signert og datert
- tilleggsarbeider er relevant for prosjektet (virker fornuftig).

Alle fakturaer er attestert og anvist i tråd med fire-øynes prinsipp. Det er generelt vedlagt mye dokumentasjon i regnskapet, og vi har inntrykk av at oppfølgingen generelt er god. Ved gjennomgangen har vi merket oss følgende:

Det er eksempler på at endringsmeldinger ikke er vedlagt regnskapet eller mangler signering fra kommunen. Trondheim kommunes prosedyrer for bestillinger og godkjenning av endringsmeldinger er ulik fra enhet til enhet. Noen bruker elektroniske endringsmeldinger, andre manuelle, og andre igjen bruker epost for å bekrefte bestillinger. Der det signeres elektronisk lagres bestillingene i prosjekthotell hos Vegvesenet, hvor historikk over godkjente og avviste endringsmeldinger framgår. Endringsmeldingene arkiveres i ESA ved prosjektslutt. I de aller fleste tilfellene vi har sett på ligger endringsmeldinger med i regnskapet (med eller uten signering).

Det er tilfeller hvor bare pris per enhet er oppgitt på endringsmeldingen og hvor mengde ikke er oppgitt eller gjort anslag på. Grunnlaget for kontroll er dermed redusert.

Når det gjelder tilleggsarbeidenes relevans, har vi merknader til noen få av de kontrollerte prosjektene. I forbindelse med et metrobusprosjekt har vi funnet at tilleggsarbeidene skyldes manglende arbeidsbeskrivelse av prosjektet. Vi har fått opplyst at den politiske prosessen med beslutninger medførte en unormal planprosess mot et endelig arbeidsgrunnlag. Planendringer underveis og sene plangodkjenninger fra ulike etater har også påvirket prosjektet. Revisjonen er kritisk til at det igangsettes arbeid uten at det foreligger tydelige bestillinger for arbeidets innhold.

Behovet for tilleggsarbeider skyldes i noen enkelttilfeller feil og mangler i prosjekteringen fra innleide prosjektlederens side. Det er få bestillinger initiert fra byggherre blant de prosjektene vi har sett på. Flere prosjekter får tilleggsarbeider pga etterbestillinger med mer fra andre offentlige organer (SVV, NVE mv) og forsinkelser av ulike årsaker.

6 Lønnsområdet

6.1 Avstemming av balansekonti

I følge kommunens rutiner skal avstemming av balansekonti dokumenteres i verktøyet Balancer. Dette gjelder avstemminger foretatt i løpet av året og avstemminger per 31.12. Det er ekstra viktig at avstemminger er utført og dokumentert i forbindelse med regnskapsavleggelsen per 31.12 for å sikre korrekt regnskapsrapportering.

Vår kontroll viser at flere balansekonti, som lønnsteamet har ansvar for, ikke er blitt avstemt løpende. Noen avstemminger ble utført først etter at regnskapet var avlagt.

Andre konti er ikke avstemt til tross for at vi har etterspurt avstemming flere ganger. Avstemminger er ikke dokumentert i Balancer for seks balansekonti relatert til lønnsområdet per 31.12.2020. Vi vurderer derfor at avstemming ikke er utført. Dette gjelder følgende kontoer:

- BG-Netto negativ, som viser en debetsaldo på kr 711 388
- BG-Tilbakeholdt lønn, som viser en kreditsaldo på kr 52 252
- BG-Netto utbetalt, som viser en debetsaldo på kr 1 078 206
- BG-bidragstrekk, som viser en kreditsaldo på kr 22 664
- BG-Fagforeningstrekk, som viser en debetsaldo på kr 46 449
- BG-Andre lønnstrekk, som viser en debetsaldo på kr 204 999

I vår regnskapsrapport for 2019 tok vi opp at konto BG-Netto utbetalt og konti BG-Andre lønnstrekk ikke var avstemt per 31.12.2019.

6.2 Avstemming av balansekonti for krav på sykepenges og foreldrepenges

Totalavstemming av utestående refusjonskrav gjort i forbindelse med årsoppgjøret, viser at det er avvik mellom lønnssystemet Paga og regnskapssystemet. Ved utgangen av 2020 var det bokført netto 1 million kroner for høyt krav i regnskapet i forhold til Paga. Dette betyr at det er for høye krav i regnskapet som bør føres bort. Forutsetter da at det er Paga som viser riktige krav overfor NAV.

Vi har fått tilbakemelding om at det er svært ressurskrevende å rydde mellom systemene, da det i tidligere år er bokført transaksjoner direkte i regnskapssystemet. Det innebærer at det er tilnærmet umulig å identifisere avvik. Status per i dag er at det ikke er foretatt opprydding i gamle krav i regnskapet, noe som innebærer at rutine for automatisert månedlig avstemming ikke har kommet i gang. Dette er et punkt som vi har tatt opp i forbindelse med revisjoner for tidligere år.

Vi vil også nevne at det er to fordringskonti i balansen som ikke er avstemt. Det gjelder refusjonskrav som tilhørte tidligere Trondheim Parkering KF med sum kr 294 331 per 31.12.2020,

7 Innhold i årsberetningen - kommuneloven § 14-7

I forbindelse med ny kommunelov ble regelverket om innholdet i kommunens årsberetning vedrørende redegjørelse om budsjettavvik endret. Tidligere skulle kommuneadministrasjonen kun redegjøre for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsregnskap og regulert budsjett. For rapporteringen i 2020 skulle kommunen i tillegg redegjøre for vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene. Rapporteringskravet fremgår av kommunelovens § 14-7, 2.ledd bokstav b.

Ifølge kommunelovens § 24-5, som omhandler regnskapsrevisjonens innhold, skal revisor se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene. Vi skal utføre et attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og standarden RSK 302 Forenklet etterlevelseskontroll med vesentlige budsjettavvik. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi skal derfor ikke gi uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i konklusjon om årsregnskapet i revisjonsberetningen.

Vurderinger vedr. 2020-rapporteringen

Kommunens årsberetning er et omfattende dokument med mye informasjon. Et viktig element i årsberetningen er forklaringer på avvik mellom bevilgninger og regnskapsførte bruk av midler. Kommunen har større handlingsrom ved utforming og formidling i årsberetningen enn ved utforming av årsregnskapet.

Revisjonen har for 2020 utført en forenklet etterlevelseskontroll med utgangspunkt i vurdering av risikoen for brudd på bystyrets premisser for bruken av bevilgningene. Årets revisjon har ikke avdekket forhold som har gitt grunn til å tro at årsberetningene ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik eller om vesentlige avvik fra bystyrets premisser.

For kommende år, bør kommunen i større grad sørge for at det allerede ved budsjettering utarbeides og iverksettes rutiner som kan bidra til å sikre at alle vesentlige budsjettpremisser identifiseres. Slike rutiner bør også inkludere aktivitet som bidrar til en mer tilgjengelig redegjørelse for vesentlige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og tilsvarende for vesentlige avvik fra bystyrets premisser for bruken av bevilgningene. Vi oppfatter at dette er et viktig tiltak blant annet for å komme videre i arbeidet med å oppfylle intensjonene i kommuneloven rundt redegjørelse for avvik fra budsjettbeløp og budsjettpremisser.

Veien framover

I forbindelse med den nye oppgaven vedrørende budsjettpremissene hadde revisjonen i januar 2021 et møte med de i fagstaben som hadde et ansvar for å «sy sammen» årsrapporteringen for 2020. Når det gjelder budsjettprosessen for 2022 ble vi enige om å møtes etter sommeren for å diskutere sakskomplekset omkring budsjettpremisser. Vi vil også diskutere budsjettet for 2021 for å avklare innholdet av sentrale premisser som ligger i budsjettet.

8 Avslutning

Vi vil takke for samarbeidet i regnskapsåret 2020, og håper at de temaer som omtales i rapporten oppfattes som konstruktive innspill i forhold til kommunens løpende arbeid med forbedring av interne kontrollrutiner, regnskapsførsel og dokumentasjon av regnskapsinformasjon.

Vi ber om en skriftlig tilbakemelding på denne rapporten innen 15. august 2021.

Trondheim kommunerevisjon
Postboks 2300 Torgarden
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no/revisjon

Mai 2021

Forsidefoto og layout:
Enhet for kommunikasjon og samfunnskontakt

